

2. Сухонос В.В. Глава держави у державному механізмі: конституційно-правовий статус: Монографія. Суми: Еллада-S, 2015. 304 с. UPL: chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcgclefindmkaj/https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/46604/1/Sukhonos_ml_mehanizm.pdf
3. Кулик Ю. Місце і роль інституту президенства в політичній системі суспільства. Український науковий журнал ОСВІТА РЕГІОНУ. 2010. № 3. UPL: https://social-science.uu.edu.ua/article/279
4. Конституційно-правовий статус Президента України. Студентська Бібліотека. UPL: https://studies.in.ua/shpora-konst_pravo/401-konstitucynopravoviy-status-prezidenta-ukrayini.html
5. Велика українська енциклопедія: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво». URL: https://vue.gov.ua/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0

Гнатенко Каріна Олександрівна

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавра Навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Лук'янець-Шахова

Валентина Станіславівна, професор кафедри конституційного права Навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО: СПІВВІДНОШЕННЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНО- ПРАВОВИХ НОРМ

Конституція України є Основним Законом держави та має найвищу юридичну силу на всій території країни. Водночас міжнародне право є системою норм, які регулюють відносини між державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами. Конституція України визнає міжнародні договори частиною національного законодавства: відповідно до статті 9 Конституції, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є складовою частиною внутрішньої правової системи. Важливим питанням є визначення ієрархії між Конституцією України та міжнародними договорами [1]. Конституційний Суд України у своєму рішенні від 12 липня 2001 року чітко зазначив, що міжнародні договори не можуть суперечити Конституції, і в разі виявлення такої

суперечності – вони не підлягають ратифікації. Таким чином, Конституція України має вищу юридичну силу у разі колізії з нормами міжнародного права. Імплементация міжнародно-правових норм в Україні відбувається двома основними способами: шляхом прямої дії (автоматична імплементация) та шляхом трансформації, тобто прийняття відповідних нормативно-правових актів, що адаптують міжнародну норму до внутрішнього законодавства. Положення міжнародних договорів, які є достатньо конкретизованими, можуть застосовуватися судами безпосередньо. Особливе місце серед міжнародних актів займає Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, положення якої активно застосовуються українськими судами разом із практикою Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ).

Україна як держава-учасниця Конвенції визнає обов'язковість рішень ЄСПЛ [2]. Згідно зі статтею 55 Конституції України, кожному гарантується право на звернення до міжнародних судових установ, юрисдикція яких визнана Україною. Суди зобов'язані враховувати практику ЄСПЛ при розгляді справ, пов'язаних із захистом прав і свобод людини. Верховний Суд та інші судові органи в багатьох рішеннях підтвердили, що практика ЄСПЛ є джерелом права в Україні. Попри позитивну динаміку, імплементация міжнародного права в Україні має низку проблем. До них належать випадки колізій між міжнародними нормами та національним законодавством, недостатній рівень врахування міжнародних стандартів при законотворчості, а також політичні та правові труднощі при реалізації окремих міжнародних зобов'язань. Особливо це актуально в контексті євроінтеграційного курсу України, що потребує гармонізації внутрішнього законодавства з нормами Європейського Союзу.

Україна також співпрацює з Міжнародним кримінальним судом у частині документування та розслідування злочинів, скоєних під час збройного конфлікту. Однак ефективна імплементация міжнародного права не позбавлена викликів. До головних проблем належать недосконалість механізмів втілення міжнародних зобов'язань, суперечності між міжнародними нормами та національним законодавством, недостатня обізнаність суддів і правоохоронців з міжнародним правом, а також політичні коливання, які можуть впливати на рівень правової інтеграції. Іноді міжнародні рекомендації залишаються декларативними або формально виконуються, не змінюючи сутності правових інститутів. Таким чином, Конституція України визнає важливу роль міжнародного права в національній системі, водночас підкреслюючи пріоритет Конституції у разі колізії. Імплементация міжнародно-правових норм є важливим елементом правової реформи, яка має гарантувати не лише юридичне, а й фактичне втілення міжнародних стандартів у повсякденне життя. Успішна імплементация можлива лише за умови політичної волі, стабільності правової системи та належного професійного рівня органів державної влади, що відповідають за її здійснення.

Важливим і першочерговим кроком у вирішенні вищенаведених проблем є створення умов для сприйняття міжнародних норм національним правом,

зокрема, створення чіткої законодавчої бази, яка визначає порядок застосування міжнародних актів, а також наслідків за їх порушення з врахуванням характеру національної правової системи, історичних особливостей, традицій, рівня розвитку економіки, культури та вже встановленого рівня співробітництва України з міжнародним співтовариством. При виборі способу імплементації необхідно врахувати всі обставини, за яких відбувається даний процес, наявність на національному рівні норм права, що тією чи іншою мірою регулюють дані відносини з метою недопущення виникнення колізій між нормами національного та міжнародного права. Не менш важливим кроком є удосконалення форми парламентського контролю за станом виконання Україною своїх зобов'язань за відповідними ратифікованими міжнародними договорами, а також забезпечення виконання відповідними державними органами обов'язкового опублікування текстів чинних міжнародних договорів у офіційних виданнях. Міжнародно-правова практика, незважаючи на наявність значної кількості труднощів, що виникають під час імплементації державами норм міжнародного права у національне законодавство, підтверджує ефективність результатів цього процесу. Проте не слід забувати, що запровадження норм міжнародного права у національне законодавство є досить складною справою.

Отже, міжнародне право посідає важливе місце в правовій системі України. Його положення, після надання згоди на обов'язковість, інтегруються в національне законодавство. Водночас Конституція України залишається найвищим нормативним актом, і у випадку суперечностей саме її норми мають перевагу. Ефективна імплементація міжнародно-правових норм потребує послідовної політики держави, належної правозастосовної практики та високого рівня правової культури.

Список використаних джерел:

1. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут)
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text>
2. Конституція України. Закон України.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Проблема імплементації норм міжнародного права у національне законодавство України та шляхи її вирішення. Автор: Янишин Н.Б., ст. 87.
URL:<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9f6e4436-7551-4178-bc4f-fb6e8bea30de/content>